Poštarina plaćena u gotovom

Rkt. župski ured
MALI STON - Dalmacija

Vjesnik biskupije đakovačke

God. VI. Đakovo, rujan 1953. Broj 9

Helije

Pred našim duševnim očima iskrsava lik Velikog Svećenika i Suca Izraelskog naroda Helija sa svojom tužnom poviješću i tragičnim svršetkom. Koristit će i nama, da obnovimo barem jedan prizor iz njegovog života.

Živjelo je dvoje pobožnog svijeta: muž i žena, Elkana i Ana. Iako su već bili poodmakli u godinama, Bog nije dao Ani djece, što je bilo za njih oboje, a pogotovo za Anu, velika žalost. Svake su godine polazili u Silo, gdje je tada bio šator zavjetni, da se poklone i žrtvuju Gospodinu. Ana je u tim zgodama uvijek i neprestano gorko plakala i vruće molila, jer je silno željela, da ima djece.

Prigodom takvog jednog posjeta: „Upravo je sjedio svećenik Heli na stolici na pragu svetišta Gospodnjega. U dubokoj tuzi molila se ona gorko plačući Gospodu . . . Dok se ona tako dugo molila pred Gospodom, promatrao je Heli usta njezina. Ana je naime govorila tiho u sebi, samo su se micale usne njezine, a glas joj se nije mogao čuti. Stoga Heli pomisli da je pijana. Heli je upita: Dokle ćeš biti pijana? Gledaj da se otrijezniš! Ana odvrati: - Ah ne, gospodaru moj, ja sam nesretna žena, vina i opojna pića nisam pila, nego sam izlila dušu svoju pred Gospodom. Nemoj držati sluškinju svoju za ženu nevaljalu! Samo od velike brige i tuge tako sam molila“ (1 Reg 1, 9-16).

Ne želeći mrtvom Heliju nanijeti nikakvu nepravdu, a želeći upozoriti novozavjetne svećenike, pokušat ćemo rekonstruirati taj događaj ovako: Helije promatra iz svog udobnog naslonjača Anu u molitvi. Njemu je savršeno dobro u životu. Veliki je svećenik, ugledan, dohodaka ima dosta, živi u obiteljskom životu bez većih briga u borbi za život, egzistenciju i dolično uzdržavanje. Za njega je javna molitva, koju obavlja, kao veliki svećenik, običaj, kojeg mora obdržavati, jer su tako radili prijašnji svećenici, i jer je tako sačuvala tradicija izabranog naroda. Žrtva, koju Bogu prikazuje, jest prigoda, gdje nastupa pompom, svečanostima i do u tančine već unaprijed označenim i naučenim molitvama. On nije osjetio stvarnu potrebu molitve, jer naprosto nema što moliti, odnosno nema dovoljno jake vjere, da suzama i vapajima apelira na srce Božje. Subjektivni momenat, kojeg bi unio sa svojom osobnosti uma, srca i vanjskog držanja u konkretnim prilikama, za njega je posve nepoznat. Njegove se oči dižu, ali u prazno! Njegove se ruke šire - ali mehanički i ceremonijozno! Njegove usne šapću molitvu - ali koja ne prolazi kroz filter proživljene vjere uma i srca - nego običajnih ritualnih knjiga. On je prinosio žrtve - ali, koje su drugi davali. Njegov osobni kontakt je bio prekinut! Kada? Zašto? Gdje?

Naravno, da je Helije mogao gledati druge, kako se mole, kad se sam nije molio, pa onda stvarati sudove o tuđoj molitvi. On ne može shvatiti, da netko može imati tako krvave potrebe, da se zaboravlja u suzama i pri tom ne pazi na svoje vanjsko držanje, koje će se možda

nekome pričinjati kao držanje pijanog ili nenormalnog čovjeka. Skoncentriranost misli i osjećaja u živoj vjeri u Božju moć i Božju dobrotu je kao strahovita gigantska borba čovjeka s Bogom, i onome, koji to postrance promatra, a da se ne uživljava u to, izgleda besmislena. Uistinu, čovjek, koji živi udobnim životom, a bez žive vjere - ne može nikada iskreno i iz dubine duše moliti!

Ali, kao da čovjek u tom Helijevom držanju i prosuđivanju osjeća neku žalost za nečim, što je nekada bilo i kod njega, a sada je samo uspomena; kao da osjeća, da zapravo Helije sam sebi predbacuje, da bi i on morao i trebao tako, ali je sputan nekim nevidljivim lancima, koji mu ne dopuštaju da svojoj molitvi dadne takva krila.

I što je najstrašnije iz te molitvene letargije nije mogla podići Helija niti činjenica, da je Gospodin Bog preko njega prorekao Ani, da će njezina molitva biti uslišana, pa da se pun vjere, pouzdanja i ustrajnosti baci na koljena u molitvi za svoje sinove, koji su javnim grijesima vrijeđali Boga i sablažnjavali narod. Nije ništa pomogla niti Gospodinova prijetnja preko proroka, a kasnije i preko maloga Samuela.

Helije nije nikada podizao šaku mržnje protiv Boga, niti se čulo iz njegovih ustiju optužbe protiv Božjih odluka. Što više, on je strepio nad sudbinom kovčega zavjetnoga i pun straha očekivao, što će biti s tom najdragocjenijom baštinom Izraelskog naroda. Pa ipak nije smogao snage, da uspostavi svoj slobodni kontakt s Gospodinom Bogom u molitvi, nego je ostao u tupoj rezignaciji, a onda postao krivac užasne katastrofe, kako svoje, tako svoje obitelji i cijeloga naroda!

Strašne su riječi, kojima Sveto Pismo završava njegov životopis: „Sjedio je pun iščekivanja na stolici pokraj vrata, jer je srce njegovo bilo u strahu za kovčeg Božji. Kad je čuo, da je kovčeg zavjetni pao u ruke Filistejaca i da su mu poginula oba sina, pade sa stolice pokraj vrata nauznak, slomi vrat i umrije, jer je bio star i čovjek težak" (ib 4, 13-18).

Brate svećeniče! Zar se žalosna povijest Helijeva odigrala samo jednom u životu jednog svećenika, pa k tome još i svećenika Novog Zavjeta? Nije li često puta u takvoj pogibelji svaki svećenik?

Koji su tome uzroci? Da li imaš, u prvom redu, živu vjeru, da se obraćaš k nebu, ne kao da ondje nema ništa, nego živom vjerom u osobnoga svemogućega Boga i dobroga Oca?

Imaš li se uopće razloga Bogu obraćati? Možda nemaš baš nikakvih potreba, jer si se posve osigurao sa sviju strana? Hranom, novcem, položajem, kućom, razonodom, itd . . . Što bi Ti trebalo? Možda još samo, da tako uvijek ostane, a da čovjek ne ostari i ne umre!

Moliš li osim službenih javnih, liturgijskih molitava; još i svoje osobne molitve? Krunicu, jutarnju i večernju molitvu, obavljaš li adoraciju i ispitivanje savjesti?

Ovi su mjeseci, mjeseci hodočašća. Ideš li i ti nekuda na hodočašće? Pješke? Moliš li pred čudotvornom slikom ili kipom? Osjećaš li potrebu, da i sam učiniš neku posebnu svoju žrtvu?

Nemoj čekati, da se Gospodin mora prijetiti! Tada ne će biti niti prijetnja dovoljno jaka, da te iskopa iz toga ubitačnoga stanja duševne nemoći, a Bog je vjeran i u izvršenju kazne, kojom se prijeti!

Znaj, da ti je bolje, dok si na koljenima, nego u udobnoj stolici!

Vita Spiritualis

Zapreke na putu prema savršenosti

Neozbiljnost

Ići prema savršenosti znači unijeti u sebe napetost i stremljenje prema nečemu višem. Istina je: Gratia non destruit naturam, ali je istina i to, da se time rečenica niti teoretski, a pogotovo praktički, ne smije i ne može završiti, nego se mora nadodati: sed aedificat! A ta edifikacija—prevedemo li je s riječju: oplemenjivanje ili nadograđivanje. svejedno je— ne znači nipošto neko divljenje naravi, niti ljenčarenje na divnom ozračju naravnih ljepota i sunčanje na toplom suncu samodopadnosti. Edifikacija znači konstantan napor oko izgradnje i oplemenjivanja naše naravi. No, naša se narav tome opire i od toga jako za-

zire, jer smatra, da će ona time pretrpjeti udarac, pa tako dolazi do užasnog rascjepa u našoj nutrini, a to se odrazuje i na našem vanjskom vladanju. I to opiranje postaje prijevornica, koja nam ne dopušta da dalje napredujemo u duhovnom životu. Nismo se kadri maknuti s mjesta, dok tu zapreku ne uklonimo, nego čak i nazadujemo, ako dođe do jačeg zaoštrenja između dužnosti s jedne strane i naše slabosti s druge strane. Tu ćemo pokazati, da li shvaćamo ozbiljno naš put prema savršenosti ili ne. Ako shvaćamo ozbiljno, tada ćemo nastojati svim silama ukloniti zapreku, koja nam stoji na putu, i na što nas glas Božji navodi, a ako ne shvaćamo, tada ćemo ostati na istom mjestu, ili se čak vratiti natrag. Pokušat ćemo tu misao ilustrirati s nekoliko primjera, da nam bude jasnija.

1. Zanimljivu, poučnu i žalosnu pouku daje nam u tom pogledu šesta glava Ivanova Evanđelja.

Gospodin je nahranio pet tisuća ljudi s pet kruhova i dvije ribe, a tada ga je mnoštvo htjelo izabrati Kraljem. No on natjera učenike u lađu, a sam ode u goru. Kasnije se vrati na more, stigne svoje učenike hodajući po vodi jer oni nisu daleko odmakli radi protivnog vjetra.

Mnoštvo je došlo za njim u Kafarnaum, i ljudi su Ga pitali: „Što moramo činiti, da izvršimo djela Božja?" Sada im Isus detaljno razlaže i naviješta Euharistiju... U duhu gleda sve blagodati Euharistije: Svetu Misu, Pričest, prisutnost u Tabernakulu... Za sva vremena... za sve ljude... A efekt? „Mnogi od učenika njegovih, koji su to čuli, rekoše: Ovo je tvrdi govor! Tko ga može slušati? Otada mnogi od učenika njegovih odstupiše, i nijesu više išli za njim".

No, Isus ne povlači nijednu riječ. Ne modificira svoj govor. Ne zove ih natrag nego pita i učenike: „Hoćete li i vi otići?" Simon Petar mu odgovori: „Gospodine, kome ćemo ići? Ti imaš riječ vječnoga života!"

Zar su ovi ljudi s ozbiljnom nakanom pošli za Isusom? Dok ih je hranio kruhom na izvanredni način, i oni se nadali, da bi tako moglo biti sa svim životnim artiklima; dok su smatrali, da boravak uz Isusa znači ispunjenje svih njihovih osobnih i nacionalnih težnja, dotle su Ga slijedili, pa čak su bili spremni na velike žrtve, koje je donio sa sobom put, glad i nespavanje. No, kad je Isus iznio nešto, što se činilo njima nevjerojatno i neprovedivo, odlazili su od Njega i govorili: „Tvrd je ovo govor!"

Oni imaju svoje misli, svoje želje, nakane i perspektive u budućnosti, pa bi rado pošli za onim, koji bi im sve to odobrio. Postali bi Njegovi vjerni učenici, koji bi bili u stanju davati sve za Njega, osim, da oni Njega bezuvjetno slušaju! No, kad Isus govori i traži nešto, što njima ne odgovara, ali što odgovara Njegovim planovima; planovima Onoga, koji nema ni prošlosti, niti sadašnjosti ni budućnosti, i koji znade, što je objektivno najbolje, i to može najbolje provesti, tada oni okreću glave i indignirano odlaze. Njima se naime čini, da je to nevjerojatno, da je to nemoguće, žaleći se što su uopće povjerovali kroz neko vrijeme, i kasnije upravo žale i plaču nad sobom, zato što su „luđaka" po njihovom sadašnjem mišljenju nekada izabrali sebi za Kralja i prisizali vječnu vjernost! Jednostavno, oni ne žele reformirati svoje mišljenje, a prema tome i svoj način života, pa zato, da opravdaju svoj odlazak, govore ono, što im je lakše: „Tvrd je ovo govor!"

Zar to nije bilo neozbiljno s njihove strane? A zar nije onda još neozbiljnije s naše strane, kad nakon svega onoga, što znademo o Isusu i mi govorimo Njemu, kad nas poziva za sobom: Tvrd je Tvoj govor! Tvrd je Tvoj put!

2. Sveti je Pavao došao na svojim putovanjima u Atenu, da i u njoj, nekadanjem središtu antikne kulture, podigne barjak kršćanske savršenosti. Došao je na aeropag. Tu ga slušaju oni, koje sv. Luka lapidarno karakterizira riječima: „Svi naime Atenjani i tuđinci nemaju ni za što drugo vremena, nego da što novo pokazuju ili slušaju.

Atenjani su bili ljudi riječi, a ne djela. Što više, oni su znali i pljeskom i odobravanjem nagraditi tuđe dobro djelo, ali sami toga nisu činili.

Pred takvim je ljudima govorio sveti Pavao. Oni su ga slušali, ali : „Kad čuše za uskrsnuće od mrtvih, jedni se narugaše, a drugi rekoše : „O tome ćemo te slušati drugi put" (Act 17, 32).

Da je netko promatrao Atenjane, dok su slušali sv. Pavla, dobio bi dojam, da se radi o posve ozbiljnoj namjeri, i da će iza pažljivog slušanja slijediti praktične posljedice, no oni ruganjem dobacuju : „Slušat ćemo te drugi put!" Zar je to ozbiljnost u traženju istine i savršenosti ?

Nismo li i mi često puta isto tako *neozbiljni* u čitanju duhovnog štiva, slušanju konferencija, propovijedi, kod prisustvovanja duhovnim vježbama ? I mi, ljudi Atenjani, koji u ozbiljnim vremenima ne slušamo ozbiljno moderne Demostene i sv. Pavle, nego često puta *neozbiljno* slušamo, čak i diveći se plješčemo, ali ipak udobno ostajemo i dalje na svojim mjestima, jer to nije za nas!

3. Sveti je Pavao govorio pred rimskim upraviteljem Feliksom i njegovom ženom Druzilom, koja je bila Židovka, kad je bio uhvaćen u Jeruzalemu od rimskog stotnika Lisije i odveden u Cezareju.

„A kad je raspravljao o pravdi i o čistoći i o budućem sudu, uplaši se Feliks i odgovori : „Idi za sad, kad imadnem vremena, dozvat ću te!“ (Act 24, 25).

Zar to nije neozbiljno držanje? Može li se nešto uopće ozbiljno započeti s čovjekom takvog raspoloženja? Ako budemo i mi unijeli u naš put prema savršenosti takvo raspoloženje, tada pokazujemo svoju *neozbiljnost* u jako ozbiljnoj stvari!

4. Kralj Agripa i Fest su htjeli slušati sv. Pavla, da može Fest nešto navesti kao razlog u pismu Caru, kad se Pavao pozvao na carski sud. Agripa bi kao Židov trebao biti specijalista za vjerska pitanja ! Pavao je govorio, pa je među ostalim rekao : „Ali uz pomoć Božju stojim do dana današnjega i svjedočim . . . Da će Mesija trpjeti, da će prvi od mrtvih uskrsnuti, da će navijestiti svjetlost narodu i neznabošcima. Kada je on ovako govorio i obrazložio, reče Festo velikim glasom: „Ludueš Pavle! Mnoge su te knjige dovele do ludosti!“ (Act 26, 24)

Zar to nije krik čovjeka, koji se upravo boji, da bi logika i dosljednost poštenja zahtijevale, da se čovjek odluči na taj put, ali se boji posljedica, do kojih će doći, ako čovjek krene tim putem?

Zar to nije neozbiljno, ali i tragično držanje svih onih, koji su upravo gonjeni jasnoćom spoznaje, da moraju ići putem prema savršenosti, ali nemaju dovoljne moralne snage, da se na to odluče, pa kao da zatvaraju oči tim krikom : To je ludost! Festu se to moglo oprostiti i razumjeti ga! Ali, nama?

5. Nakon ovih nekoliko crtica, pitamo se, što Isus sudi o toj neozbiljnosti. Odgovor ćemo naći u slučaju bogatog mladića.

Mladić je nakon Isusovog odgovora odlazio. Išao je vjerojatno vrlo polako, oborio glavu i dobro slušao, ne će li čuti glas, kojim ga Isus zove natrag. Možda se čak i okrenuo, da vidi, ne zove li ga Isus natrag barem kakvom gestom . . . No, ništa od svega toga. Gospodinu je žao. On bi sve dao, samo da mladić dođe natrag, ali on se ne vraća. Isus ga ne će zvati, nego govori povišenim glasom, da ga mladić može čuti, a što je ujedno i opomena i prijetnja : „Zaista, kažem vam : Bogataš će teško ući u kraljevstvo nebesko !“ (Matth 19, 24).

Drugačije ne će Krist niti s nama postupati! On će nas pozvati s tako presudnim : Si vis! - Ako hoćeš ! Više nemoj od Njega očekivati. Ali On to govori ozbiljno! S tom Njegovom ozbiljnošću ne može se nikako podudarati Tvoja n e o z b i l j n o s t ! Kako onda možeš tvrditi, da je težak put k savršenosti ! Da li si ga uopće ikada o z b i l j n o započeo i nastavio u punoj lojalnosti prema Gospodinu Bogu? Uzmi svjetiljku razuma i vjere, pa potraži sebe među onima, koje smo naprijed nabrojili! A da se na taj put što ozbiljnije i brže odlučiš, poslušaj, što Gospodin veli preko Izaje : „Cijelo sam vrijeme širio ruke svoje za narodom nepokornim, koji je išao za svojim mislima putem, koji nije bio dobar“ (Is 65, 2).

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršć. istinama)

35. Položi račun. Vrati i plati što si dužan

Počimam današnju propovijed s jednom pričom ili legendom o sv. Medardu. Neki lopov, veli priča, ukrao sv. Medardu vola. O vratu toga vola bilo je obješeno malo zvono. Lopov je odagnao toga vola svojoj kući i zatvorio ga u staju. Ali, što se dogodilo? Ono zvonce o vratu vola počelo da zvoni. Zvoni pa zvoni zvonce i kad se vol kretao i kada je mirovao. Lopov se pobojao da će ga to zvono odati, i da ga ušutka, napuni ga sijenom. Ali zvonce i dalje zvoni. Bijesan lopov skine zvonce s vrata vola i sakrije ga u škrinju. Ali zvono kao za inat zvoni pa zvoni. Lopov sav zdvojan, iskopa duboku jamu u vrtu i zakopa zvono. Ali, gle čuda! Iz duboke jame odzvanjalo je zvono po svoj okolici, kao da nije ni zakopa-

no. „Pa, čije je to zvono, čiji je to glas!“ upita zamišljen lopov. I tada mu se probudi savjest i čuo je ovaj odgovor: Položi račun. Vrati i plati što si dužan! Lopov pade na koljena, pokaja se za krađu, uze vola i vrati ga natrag sv. Medardu. U taj čas zvonce prestade zvoniti, a lopov se mirne savjesti vrati kući i, kaže priča, živio je dalje kao pošten čovjek.

Braćo! U ovoj priči leži duboka pouka. Položi račun. Vrati i plati što si dužan. Tko ima ukradenu stvar, neka položi račun i vrati stvar svome gospodaru. Tko je nepravedno prodao ili uništio tuđu stvar, neka položi račun i plati gospodaru što je dužan.

Evo o tom polaganju računa, o vraćanju tuđega, o nadoknadi nepravedne štete želim danas govoriti. Postavljam tri pitanja:

1. Tko zahtijeva to polaganje računa?
2. Tko je dužan polagati račun?
3. Kako se polaže taj račun da se ispravi nepravda?

1. Tko zahtijeva to polaganje računa?

1. Naravni zakon. U duši našoj postoji neizbrisivi zakon, a proglašuje ga naša savjest, koji glasi: Što ne želiš da tebi drugi čini, ne čini ni ti drugome! A tko od nas ne želi, da mu se popravi nepravda, da mu se vrati ukradena stvar, da mu se nadoknadi nanesena šteta?! Tko ne vraća tuđe, taj nastavlja krađu. Taj krade svaki dan i svaki sat tu istu stvar, koju si prisvaja. On je vječni lopov. On je stalno u grijehu krađe. U njegovoj duši neprestano zvoni zvonce: Položi račun. Vrati i plati što si dužan.

2. Božji zakon. Bog je o krađi i prevari dao Mojsiju zakon: „Ako se netko ogriješi i pronevjeri Gospodu nešto time, da utaji bližnjemu svome nešto pronevjereno ili izručeno ili ukradeno, ili prevari bližnjega svoga,—Ili nađe izgubljeno, pa utaji, ili se krivo zakune za kojugod stvar, kojom se može čovjek ogriješiti, — Ako se tako ogriješi i skrivi, neka vrati ukradeno, što je prisvojio sebi, ili povjereno, što je njemu dano, ili izgubljeno, što je našao. — Ili sve ono, za što se je krivo zakleo, i to neka vrati u cijeloj vrijednosti svojoj i još neka pridoda peti dio iznosa. On ima to da vrati vlasniku. — Kad mu onda svećenik pribavi pomirenje pred Gospodom, bit će mu oprošten svaki čin, kojim se jedan može ogriješiti“. (Lev. 5,21—26). Može li biti jasnije zapovijedi od ove? To znači: Položi račun. Vrati i plati što si dužan!

3. Kristov zakon. Krist je kao zakonodavac N. Z. proglasio 7 i 10 Z. B. Ne ukradi! - Ne poželi tuđe! Tko ne vraća tuđe, taj krade. Tko ne plaća duga, taj želi tuđe. Krist je rekao nepravednom upravitelju : Položi račun o svom upravljanju. Tko ne vraća i ne plaća što je dužan, taj je nepravedan upravitelj, jer je gospodar svega samo Bog.

4. Pravda, ljubav, mir i red u ljudskoj zajednici. Krađe i otimačine su izvori nepravde i nereda u ljudskoj zajednici. Krađa je zavadila komšiju s komšijom. Krađa je dovela mnoge do tučnjave i ubojstva. Krađa je napunila zatvore i logore. Krađa i otimačina je osiromašila poštene građane. Krađa i otimačina je zavadila čitave narode, izazvala krvave ratove, dovela u pitanje pravni svjetski poredak. Zato pravda, ljubav, mir i red pozivaju sve nepravedne upravitelje : Položi račun. Vrati i plati što si dužan !

2. Tko je dužan polagati račun? Odgovor glasi ukratko : Svaki, koji posjeduje tuđe ili je drugome načinio nepravednu štetu. Dakle : Onaj, koji svijesno posjeduje tuđu stvar. Zatim lopov, koji je ukrao ili načinio drugome štetu. Iza njega onaj, koji je lopovu dao nalog, savjet, uputu da krade. Napokon svi oni, koji su bilo na koji način sudjelovali kod krađe i nepravde kao pomagači, zaštitnici, preprodavaoci, kupci ukradene robe i tome slični. Uzmimo primjer : Pijanac se zadužio kod gostioničara i nema novaca da plati dug. Gostioničar ga nagovori da ukrade od trgovca robe, robu proda i plati dug. Lopov se dogovori sa šegrtom od trgovca i uspije mu krađa. Ukradenu robu povjeri nekoj ženskoj prodavačici da ju oprezno proda. Robu kupi neki krojač u dobroj vjeri, da je kupnja poštena. Najednom se pročuje za krađu i da trgovac traga za lopovom i za robom. Tko je dakle dužan vratiti robu? U prvom redu krojač, koji posjeduje tuđu robu, jer je prodaja i kupnja nevaljala, a stvar, gdjegod se nalazi, traži svoga gospodara, pripada njemu. Ali krojač trpi štetu? Ništa za to, neka potraži onu žensku prodavačicu, i od nje zatraži svoj novac. Ako pak krojač ne će ili ne može vratiti robu trgovcu, tada dolazi na red gostioničar da plati, koji je pijanca nagovorio da krade. Gostioničar je glavni krivac, zato i glavni obvezanik. Iza gostioničara dolazi sam lopov, koji se dao nagovoriti na krađu. Ako ni ovaj ne će ili ne može da plati, tada dolazi na red ženska prodavačica, a ako i ona zataji, tada

spada dužnost plaćanja na šegrta kao daljnjeg pomagača i suradnika u krađi. U ovim pitanjima najbolje je da pitate svog ispovjednika, koji će vam ispravno riješiti vaš slučaj.

3. Kako se polaže taj račun i kako se ispravlja nepravda? Pravilo ukratko glasi : Na svaki zgodan i primjeren način tako, da vlasnik dobije ono, što njemu pripada. Postavljam i rješavam glavna pitanja o načinu vraćanja tuđega : 1. K a k o s e v r a ć a ? Ili otvoreno i javno ili barem potajno. Nije nužno da se čovjek oda i javno osramoti. Može se vratiti tuđe i potajno, ostaviti u kući ili na dvorištu, poslati poštom bez potpisa, preko druge osobe, koja će čuvati tajnu, preko ispovjednika, na način darovanja, pomaganja i slično.

2. K o m u s e v r a ć a? U prvom redu vlasniku, zatim nasljednicima. Ako ovih nema, tada se vraća siromasima ili se pomažu dobre ustanove. Nitko ne može sebi prisvojiti ili se koristiti nepravedno stečenim dobrom.

3. K o l i k o s e v r a ć a? Sve što nepravedno posjeduje. Ako stvar više ne posjeduje tada se plaća njezina vrijednost. Zatim se plaća sva nepravedno nanesena i predviđena šteta. Napokon se vraća sva dobit i korist, koju je proizvela sama tuđa stvar po pravilu : Stvar rodi i plodi gospodaru!

4. K a d a s e v r a ć a ? Čim prije moguće. Tko može odmah, neka vrati i plati odmah. Inače vrijedi pravilo : čim prije moguće.

5. Š t o j e s a i s p o v i j e d a n j e m k r a đ e? Krađa se mora ispovijediti i okajati. Tko u ispovijedi zataji krađu ili ne vrati tuđe ili ne plati nepravednu štetu ili barem nema iskrene volje da popravi nepravdu, taj nema iskrenog pokajanja i njegova je ispovijed nevaljana.

Konac. Položi račun. Vrati i plati što si dužan. To je rečeno svima, javnim i tajnim, nepravednim upraviteljima.

Tu je obični lopov od zanata, koji živi od krađe. Položi račun. Vrati i plati što si dužan.

Tu je kupac ukradene robe. Položi račun. Vrati i plati što si dužan.

Tu je trgovac, koji krivom mjerom mjeri. Položi račun. Vrati i plati što si dužan.

Tu je gostioničar, koji razvodnjeno vino toči. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je prodavač, koji lošu robu prodaje. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je obrtnik, koji krade ostatke tuđe robe. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je sluga i sluškinja, koji gospodareve stvari razbija. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je radnik, koji loše radi, kvari strojeve. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je gospodar, koji otkida od zaslužene plaće. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je lihvar, koji traži prevelike kamate, koji na crnoj burzi zarađuje. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je dužnik, koji gomila dugove, a ne plaća ništa. Položi račun. Vrati i plati.

Tu je seljak, koji zaorava tuđu njivu; pastir, koji drugima štetu pravi; vozar, koji tuđa drva krade itd. itd. Svima ovima i njima sličnima rečeno je : Položi račun. Vrati i plati što si dužan!

36. Nepravde protiv dobrog glasa

Ezopa su pitali: „Šta je najbolje na svijetu!“ —„Jezik“, glasio je odgovor. „A šta je najgore?“ — „Jezik!“

I. Divan je i velik dar, dar govora. Kojom čežnjom čekaju otac i majka na prvu riječ svoga djeteta! Ona je tek poluizgovorena, ali oni ne bi dali tu sreću ni za čitav svijet.

Koliko je herojskih djela potaknuto govorom!

Koliko znanja primamo preko govora!

Koliko je propovjednika u stanju djelovati na ljude, da se pokrenu čitavi pokreti i mase!

Kako nam pojedine riječi zvuče u ušima i srcu kao drage melodije i nakon više godina. Kolika je ljepota misli izražena riječima! Koliki su hvalospjevi Bogu ispjevani riječima! Uistinu, divan je velik Božji dar, kojim izražavamo odsjeve istine, ljepote, dobrote, ljubavi, koje nosimo u svojoj duši!

2. Strašan je dar govora. Riječ i govor može biti i kao oganj, koji proždire; kao zmija, koja nosi otrov pod jezikom; kao široka, prljava rijeva, koja povlači u dubinu i potaplja sreću milijuna. Riječ zloga čovjeka je poput oštrog mača, koji ubija duše ljudi; poput slatkog otrova, koga zavodnik ubrizgava svojim riječima u srce zavedenoga, tako da žrtva smijući se pije smrtonosni otrov.

Pogledajmo neke grijehe jezika i njihovo zlo:

1. P r e v i š e... Ima ljudi, koji bi najradije neprestano govorili i pričali bez obzira na vrijeme i mjesto. Oni brbljaju, kao što brdski potočić brblja u svom brzom toku, oni klepeću,

kao što vjetrenjače klepeću uvijek u jednom taktu. Oni pričaju u crkvi i u kući, u tramvaju i željeznici, pa makar im se smijali i izrugavali. Oni ne znaju svršiti niti kraj bolesničkog kreveta, pa makar bolesnik i umirao radi njihovog pjevajućeg, monotonog pripovijedanja. Oni govore o sebi i o drugima. Svejedno, da li ispadaju smiješni ili ne, da li govore pametno ili ne, da li oni drugima škode ili ne, da li drugi bježe od njihovog društva ili ne.

A o čemu govore? Ah, predmeta im ne će nikada nedostajati, jer oni mogu govoriti o svačemu i ničemu! Da se može puno govoriti, ne mora se mnogo znati! Prazna burad najjače zvone, a suho lišće najviše šušti!

Da li voliš govoriti previše?

2. L o m p o v j e r e n j a. Jezik ne smije biti ćudljivi gospodar, nego poslušni sluga razuma i volje, a osobito moramo paziti u stvarima, koje su sposobne pokopati povjerenje.

Živimo u zajednici i upućeni smo na povjerenje. Dosta često saznamo neke stvari od onih, koji s nama žive, koje ne bi pod nikoju cijenu htjeli, da izađu na javnost. I obratno: i mi povjerimo njima nešto, što želimo da ostane tajna! Liječnici, advokati, svećenici, primalje obvezane su po svom zvanju na držanje tajne.

Ali često se događa, da mi pripovijedamo drugima povjerene stvari, bilo prijatelj prijatelju, susjed susjedu, podložnik poglavaru. Pripovijedamo često puta u živom raspoloženju zabave i razonode, u momentanoj neprilici, u časovima uzbuđenosti i lošeg raspoloženja. Mi se nadamo, da će drugi znati šutjeti i držati povjerenu tajnu, ali ako mi sami to nismo znali niti imali dovoljno snage, kako smijemo tražiti ili očekivati od drugoga. Za pruskog cara Fridrika II. pripovijedaju, da je imao jednog znatiželjnog generala, koji je htio nešto saznati. Car mu je postavio pitanje: Ali, znadete li vi i šutjeti, gospodine generale?" „Kao grob, Sire", glasio je radosni odgovor. „I ja, gospodine generale!"

Ako ne znaš čuvati tajnu, tko će Ti se usuditi nešto ozbiljnije povjeriti? Kako možeš od nekoga tražiti, da čuva Tvoje tajne! A bez toga je nemoguć zajednički život.

3. O p a k i s u d se sastoji u tome, da bez dovoljnog razloga mislimo i redovito izgovorimo nešto zlo o bližnjemu. Bez dovoljnog razloga! U tom zapravo leži sve. Taj je pojam vrlo uzak i širok. Vrlo je rastezljiv. Dakako, da većina od onih, koji opako sude, vjeruju da imaju dovoljni razlog, ali što oni zovu razlogom, to je i pred drugima i pred Gospodinom Bogom prozirno zamatanje. Svaki tako rado vjeruje ono, što bi htio vjerovati, i odbojnost, ljutnja, zavist, strah pred uspjehom drugih, utvaranje, častohleplje i egoizam su neobično spretne čarolije, koje nam vrlo lagano mogu predočiti razloge, koji u zbilji ne postoje.

Nemojte suditi, da ne budete osuđeni!

4. R u g a n j e. Vesele su i šaljive riječi začin života, ali podrugljivi govor, koji upravlja oštre strijele protiv pogrešaka i slabosti bližnjega, obično su nešto odvratnoga. Ruganje je oružje luđaka. A najodvratnije pogađa ono ruganje, koje traži kao svoju „žrtvu" t. zv. pastorčad prirode, koji se ne mogu i ne smiju braniti.

Majka je priroda mnoge ljude obdarila vrlo škrto tjelesnim ili duševnim prednostima ili dražima : hromi, škiljavi, dugonje, patuljci, ćelavci itd.

Svuda unaokolo vide zdrave, lijepe, normalne ljude, samo su oni iznakaženi, označeni, osakaćeni. Srce im razdire pitanje : Zašto samo ja? Zašto nisam i ja kao drugi? I sada se nađe „dobrih" ljudi, koji im se rugaju. . .

Samo ljudi opore i opake duše mogu se rugati takvim nesretnicima!

Sramota je za svakoga čovjeka, koji to čini, jer takvi ljudi gledaju samo na ono, što je izvana, a zašto ne bi i u takvom tijelu mogla stanovati bogata, lijepa, plemenita duša? Tko dublje gleda, naći će je!

5. O g o v a r a n j e. Sigurno, da ima takvih slučajeva, kada je dopušten razgovor o pogreškama bližnjega. Ako ne mogu onoga, koji je zabludio, spasiti, a da ne govorim o njegovim pogreškama ili nevinog čovjeka izbaviti iz pandža zla, nego time, da iznesem njegova zlodjela, tada to smijem mirne duše učiniti. Ali, zar ne ogovaramo iz brbljavosti, zavisti, odbojnosti ili ljubomore? Upitajmo svoju savjest pa ćemo sigurno pronaći, da su to redovito uzroci naših ogovora, kojima toliko zla počinimo drugima, a i drugi nama! A kako je strašno, kad čovjek opazi, da se iza njegovih leđa nešto šapuće, da mu se u lice drugi prave lijepi, a za njim se nabacuju na njega kamenjem. Na taj način on gubi posve povjerenje u čovjeka. Kad bi mogli pripovijedati zatvori, ludnice, bolnice, kako bi žalosnu pjesmu morali pjevati o bezdušnosti ljudi, koji su često puta napali na svoju

braću poput divljih životinja. I kad bi se grobovi otvorili i objavili do neba visoku bol, koju su mrtvi ponijeli u grob, i koja im je možda slomila srce, spopala bi nas groza od užasne optužbe, koju bi oni podigli protiv živih !

6. G o v o r i s e . . . Kad bi čovjek htio prikazati sve, što je učinila ova naoko bezazlena riječ, morao bi pripovijedati povijest trpljenja, koja je pisana krvlju i suzama. Tko bi mogao nabrojiti sve one siromahe, koje je ona smrtno ranila. Nju izgovaraju ništa ne misleći, a pri tom se smiju i vesele. Ali, gdje zvone zvona klevete, brzo se skupi zajednica, koja vjeruje. Poput žarkih iskrica pršte riječi, ali one rastu u bijesni plamen, koji uništava sreću i radost Baciš kroz vrata jednu šaku, a do susjedove kuće je već nastao čitav brijeg ! Na kolikim bi grobovima mogao stajati bolje ovaj natpis : Ovdje počiva žrtva riječi „govori se“!

7. L j u d i s d v a j e z i k a. Douškivanje je potajno ocrnjivanje, lakomisleno ili zlobno prenošenje onoga, što smo čuli od jednog drugoga o onome, komu stvar pripovijedamo. Douškivač stoji između druge dvojice. S nasladom uzima blato od jednoga i s isto takvom nasladom baca ga u lice drugome.

Zavist, ljubomor, osveta i koristoljublje su obično oni tamni uzroci iz kojih proizlazi douškivanje.

Nemojte nikada vjerovati douškivaču !

Završimo sjajnom vizijom Izaije proroka. Gospodin šalje anđela, da mu očisti nebeskim ugljevljem nečiste usne ! Molimo Gospodina, da i nama očisti, da uvijek istinu govorimo, jer će nas istina osloboditi! (Cf Is 6, 1-9; Jo 8, 32).

37. O braku

Svakoga čovjeka a pogotovo svećenika i župnika, posebno boli jedna činjenica u našim župama, a to je n e s r e t n a udaja i ženidba.

Takvih ima mnogo u našim župama, a to je izvor mnogoga zla, mnogih gorkih časova, kako za same bračne drugove, tako isto i za njihovu okolinu, a pogotovo za njihovu djecu. Kako strašne prizore sakrivaju četiri zida naših kuća, koje naoko tako pitomo gledaju sa svojim malim prozorima u taj široki Božji svijet! I to nije samo kod onih, koji su daleko od Crkve, pa ne drže ništa niti do kršćanske ženidbe niti do katoličkih načela u ženidbi, nego je to zlo zarazilo i naša sela, u kojima još živi naš korjeniti hrvatski-katolički narod.

1. Koji je tome uzrok? a. Eto, našlo se dvoje mladog svijeta. Navršili su tek petnaest, šesnaest godina . . . Niti se on razumije u vođenje gospodarstva, niti ona u kućanstvo, Ali, dakako, kada ih ta briga ne tare, onda imaju kojekakvih drugih, ludih, briga, pa jednoga dana stave roditelje pred gotovu činjenicu : ili svatovi ili sramota; ili nesreća ili grijeh ! Što može biti iz tako neozbiljne ženidbe. Ženidbe, malo poodrasle djece, koja ne mogu zagledati u dubine ozbiljnosti bračnoga života!

Kakav početak, takav, redovito, bude i svršetak! Neozbiljno započeto, pa neozbiljno i svrši, ali sa strašnim posljedicama povezanosti i nerazrješivosti za cijeli život!

b. Stariji su, ali se međusobno slabo poznaju. Tek nekoliko nedjelja. Brže bolje spremaj svatove! Dok je „vruće“ iskoristiti vrijeme ludosti i zaljubljenosti! Da kasnije ne bude prekasno. Svaki ima svoje zakulisne interese, koje ne govori drugoj strani, pa zato brže bolje, da se ne bi saznalo . . . Ne smije se znati, da je ona na plućima bolesna, da je on ograničen, da nju treba udati za prvoga, makar i ciganina, jer druge pristižu. . . Dakle, na zajednički se život spremaju dva zakulisna neprijatelja! A kasnije? Kako bude! Pa makar se i vratila! Makar on nju i otjerao, ako bude saznao, da ono nisu bili njezini dukati, u koje je on tako pohlepno gledao !

c) Ne mogu se udati! Ostat ću usidjelica! Pruža se prilika. Ali on ne mari za Crkvu niti Boga! Ali, on je inovjerac! Ali on je rastavljen! Ne mari! Ni briga te! Sada se slegnu, rekao bi čovjek, svi pakleni dusi u vidu pojedinih tetaka i strina, pametnih i tobože skrbnih ljudi, pa nekada i vlastitih roditelja, koji ne će prestati nagovarati to jadno stvorenje i silom stvarati sliku budućeg lijepog života, dok se njoj ili njemu ne zavrti glava, pa uleti - u svoju najveću nesreću, radi koje vjerojatno nikoga kasnije ne će boljeti glava, i radi koje će se kasnije možda oni, koji su nagovarali, sablažnjavati i skidati sa sebe svaku odgovornost.

d. Ne volim se vjenčati sa svatovima, jer mi je to veliki trošak, pa ćemo to tako ude-

siti, da ne žrtvujemo jedno janje i nekoliko litara vina, nego ćemo žrtvovati poštenje i čast djovojke, pa osramotiti obraz starog posvećenog hrvatskog poštenja, da se Mlada prije vjenčanja ne dovodi u kuću. Sablaznit ćemo cijelo selo i cijelu župu, pa dovesti djevojku na v j e r u! A, konačno, to je i praktično! Kad prođe dva tri mjeseca, napit ćeš se nekoliko puta hotimično, napravit se lud i stvarati cirkus po kući. Onda će „mlada naša", kojoj je bilo više stalo do toga, da stavi šamiju na glavu, nego sačuvati svoje djevojačko poštenje, otići kući kao čardak ni na nebu ni na zemlji, a ti ćeš se „fino" nakon jedne takve zgodne avanture po drugi puta, „zbiljamski" ženiti!

To su strašne stvari! Iza toga početka zala ima strahota, na koje čovjek ne može niti pomisliti bez osjećaja gađenja, žalosti, zgražanja, saučešća nad gorkom sudbinom tolikih i tolikih mladih djevojaka i momaka; muževa i žena!

A početak svemu tomu zlu jest neozbiljno poimanje ženidbe.

Koji je tome lijek? Duboki, životno ozbiljni pogled na svetost ženidbe!

a. Bog stvara sam prve ljude. On je mogao svojom stvoriteljskom moću zadržati to pravo i dalje isključivo za sebe. No, On tu svoju moć predaje ljudima, kad govori: „Rastite i množite se i tako napunite zemlju". I kao što bez Božjih riječi ne bi bilo niti zemlje niti ičega, što je na na nebu ili na zemlji; i kao što Bog ne mora to stalno ponavljati, sto je govorio, kad je stvarao nebo i zemlju, tako je isto snaga Njegovih riječi, koje su bile jednom izrečene, dala ljudskom rodu moć stvaranja novih pokoljenja... Ta moć je bila dana u samom času sklapanja ženidbe s točno označenom svrhom. To je bilo prvo vjenčanje u praskozorje povjesnice ljudskog roda. Prisutan je samo jedan muškarac i samo jedna žena i Bog kao svjedok toga uzvišenog čina. Tada još nije bilo države, niti društva, niti općina... Tako je bilo na početku! Danas se zemlja isto tako okreće kao i onda; sunce isto tako kao i onda... tako i svaka ženidba i danas mora imati svoje korijenje u snazi riječi Božje i svetosti Njegove prisutnosti!

Kao nužna posljedica tih riječi slijedi ono, što je kasnije rečeno: „Zato će ostaviti čovjek oca svojega i majku svoju, pa će prionuti uz ženu svoju, i biti jedno tijelo". Ovaj zakon usprkos svoje jednostavnosti odgovara na sva pitanja, koja se odnose na problem ljubavi čovjeka i žene. Riječ je o jednom čovjeku i o jednoj ženi, a ne govori se o haremima i o nizu ženidaba i rastavi braka. Naglašeno je, da će čovjek prionuti uz svoju ženu, stajat će na njezinoj strani, vjeran, čvrst, s razumijevanjem, da bi postali jedno tijelo; da će se odreći stvaranja kakve druge zadruge izvan te svete zajednice, i da će jedno prema drugome biti savršeno vjerni i iskreni.

Da li danas mladić i djevojka ozbiljno pomišljaju na ove istine, prije nego što kleknu pred oltar? Da li se poklapaju Božji planovi o ženidbi s njihovim planovima?

b. Krist je tu svetu ustanovu podigao na sakramenat svojim prisustvom na svadbi u Kani Galilejskoj! Njegova je prisutnost uvijek jedna milost. U ovom slučaju milost, koja oplemenjuje naravnu ljubav, koja pojačava i i učvršćuje vezu bračnih drugova i koja posvećuje njihov međusobni život. Tu sakramentalnu veličinu i svetost podiže jednom divnom vizijom sv. Pavao do same slike odnosa Krista prema Crkvi!

Kako mogu ozbiljno pomišljati na te uzvišene istine momak i djevojka, kada često puta ne znaju niti najosnovnije molitve ili istine naše svete vjere, i kad se više brinu oko toga, da bude u svatovima dosta vina, a ne milost Isusova u duši; kad se staraju oko toga više, da pozovu u svatove i rodbinu i tamburaše, i one, kojih se inače boje, i na nikoga se ne zabo avi—osim Isusa!

c. Crkva je, poštujući veličinu ustanove ženidbe i dostojanstvo svetog Sakramenta, samo vjenčanje zaodjela u prekrasne i duboke obrede misom „pro sponso et sponsa", pa samim obredom vjenčanja, da na taj način dočara svu veličinu toga uzvišenog čina... Kako netko može ozbiljno započeti ženidbu, kada dolazi pijan, kad je djevojka već dovedena na vjeru? A iza neozbiljnog početka, zar može biti sveti i ozbiljni obiteljski život?

d. U okviru takvog svetog shvaćanja, i hrvatski je narod kroz tisuću i tri stotine godina smatrao obitelj osnovnom stanicom svog života i razvoja; izvorom svoje vitalnosti i svoga poštenja.

Slijedeći tu narodnu, hrvatsku posvećenu tradiciju ozbiljnosti obiteljskog života, moraju i budući naraštaji uklopiti svoj život u taj organizam stoljetnog narodnog života, ako ne želimo, da svojom n e o z b i l j n o š ć u u najvitalnijoj stvari presiječemo granu na kojoj sjedimo!

Ozbiljnost — neozbiljnost! Sreća — nesreća! Budućnost — propast! Birajmo!

38. Priprava za brak

Shvati li mladić ili djevojka ozbiljno svoj budući život u braku, tada će morati prosuditi, da li onaj ili ona, s kojom će ili s kojim će sklopili trajnu zajednicu vjernosti, ljubavi i žrtve, ima ona svojstva, koja daju moralnu garanciju za takav život. Da bude lakše, mi ćemo govoriti o karakteristikama mladića, na koje mora djevojka paziti, kad se želi udati. Dakako, da - mutatis mutandis - vrijedi i obratno, što je onda lagano naglasiti, ako je potrebno.

1. **Vjerska pripadnost.** Nikada ne može biti potpunoga sklada u obitelji, koja je vjerski rastavljena. Može biti po srijedi i međusobno poštovanje i međusobna popustljivost i razumijevanje, ali potpunoga sklada nikada. Vjera je takva nepremostiva zapreka, koja se ne može nikakvom tobožnjom „ljubavlju" ukloniti. To je ponor, koji zauvijek rastavlja, dokle god su dvije vjere!

Ima mnogo obitelji, koje mnogi ljudi smatraju sretnima, jer su bračni drugovi živjeli u međusobnoj slozi i snošljivosti, a pogotovo, jer su živjeli u materijalnom blagostanju, no, koje nisu nikada bile sretne, jer se na svakom koraku ispoljavala vjerska razlika. Ta vjerska razlika upravo vrijeđa i oči i dušu, i srce i razum i volju, i to na svakom koraku i u svako vrijeme. Redovita je pojava, da jedan od bračnih drugova, koji je katoličke vjere, malo po malo postaje ravnodušan prema svojoj vjeri, pa je domala prestaje i provoditi u životu. On je za katoličku vjeru izgubljen.

Najbolje je odmah na početku stvar temeljito prekinuti. To je najozbiljnije i najdosljednije. Dakako, kad je jednom vatra već dobrano potpaljena, tada će biti prekasno prekidati i svaki će pokušaj gašenja suzama ili nagovaranjem biti preslab ili uzaludan. Tada će se govoriti o tome, da se drugačije ne može, da za volju „ljubavi" treba preko svega preći, da je bolje udati se, nego ostati usidjelica, i da će onda preostati samo još kakvo očajničko sredstvo... Ljubav nije fatalnost! Zaljubiti se ne može nitko, tko ne će! Pogotovo za inovjerca ne mora poći nitko, tko ima razuma i v j e r e!

2. **Moralna besprijekornost.** To znači, da nije r a s t a v l j e n ili moralno pokvaren.

a. Ljubav, koja bi se porodila prema v e z a n o m čovjeku jest grešna, pa je prema tome treba odmah u korjenu iščupati iz svog srca, da ne bi kasnije, kad bolest grešne ljubavi prevlada, lijek došao prekasno. Takva ljubav prema vezanom čovjeku s kojim se ne može crkveno vjenčati, ne će nikada dovesti do blagoslova Božjega! Tu ne pomaže niti bogatstvo, niti unosni položaj, niti tobožnja parola: Pa nije on kriv za rastavu, nego je kriva bila žena... Ništa ne pomažu bilo kakvi izgovori, jer grijeh ostaje grijeh, i on će razoriti sve ono, što je lijepo i idealno... Glas će Božji neprestano odzvanjati poput tutnjave strahovitog potresa u savjesti kao nekada Kainu: „Kaine! Kaine! Gdje ti je brat Abel? Krv njegova vapi meni za osvetom. Potucat ćeš se po cijelom svijetu, ali mira ne ćeš naći..." Upravo je žalosno gledati takve žene, koje traže mira duši lutajući po Gospinim svetištima, ispovijedajući se pred nepoznatim ispovjednicima ili pričešćujući se uopće bez ispovijedi, jer ih progoni savjest... A to je tek slabi odjek onog glasa, koji će u vječnosti zagrmiti u svoj svojoj snazi: „Idite od mene, vi prokleti..." Crkva određuje, da takve osobe ne mogu ići na svetu ispovijed, niti se pričešćivati, da im se ne blagosivlje kuća i da im se uskraćuje crkveni ukop, a djecu im smatra nezakonitom... Strašno! Strašno! — Pa kad onda znadem, da mnogi i mnogi očevi i majke, a i djevojke u svojoj lakoumnosti, preko toga olako prelaze, pa tako postaju zavodnici, onda me srce boli gledajući pred sobom još nepokvarenu nevinost, koja će možda doskora postati plijenom nesreće i na ovom i na drugom svijetu.

b. Treba paziti, da ne bude moralno pokvaren. Ima — nažalost — dosta momaka, koji hoće svoje momačko doba „iskoriščavati", dok su još slobodni, pa ne paze ni na kakve granice obzira, časti, poštenja, niti zapovijedi Božje. Jedina im je svrha: da uživaju mladost!

To je upravo strašna stvar, koja rastače i uništava naš hrvatski pošteni društveni život. Uživati svoju mladost, znači: Radi šta hoćeš bez obzira, koga ćeš upropastiti, i tko će radi tebe u svojoj naivnosti zaplakati.

Uživati svoju mladost, znači: Prevari i zavaraj, gdjegod samo možeš, pa što te briga, što će iza toga biti!

Uživati svoju mladost, znači: Ne postoji za tebe nikakva zapovijed Božja!

Uživati svoju mladost, znači: Izabrati si đavolsko geslo za lozinku svoga života, koju ti je čak — nažalost — možda potkučila rođena majka, koja te brani pred drugima i

pred tobom, kad govori: Pa, mlad si, sinko! Uživaj, dok si mlad!

Ako se ta istina: Uživaj svoju mladost, rekne neuvijeno, onda ona glasi: Budi pokvarenjak! Nek drugi plaču, a ti uživaj! Nemoj dopustiti, da ti plačeš, a drugi uživaju!

To je strašna istina! Užasne su njene posljedice!

Zar će se takav mladić, koji se nije obazirao ni na što drugo na svijetu, nego na svoje „uživanje" kasnije dati „sapeti" od moralnih zakona i teških obveza života? Kakav će to biti muž, koji će morati držati vjernost svojoj bolesnoj ženi; kakav će to biti otac, koji će morati paziti na svoju kćerku, da je sačuva od onih, koji će htjeti uživati svoju mladost na račun njegove kćerke?

Ako napokon, „uživajući svoju mladost" navuče na sebe takav mladić kakvu bolest, kojom će unesrećiti ženu i djecu zauvijek, tada će ona biti neprestani dokaz: Uživanja mladosti! Zar to ne će biti samo prst Božji, koji je u tom slučaju pogodio ne samo njega, nego i one, koje bi on trebao usrećiti!

Vrlo je važno paziti na moralnu nepokvarenost. Mogli bismo još nabrojiti kao moralno zlo i pijanstvo, kartanje, kuglanje itd. Sve to govori samo jedno: Djevojko! Otvori dobro oči prije udaje, da ih ne bi kasnije otvorila, ali tada će biti prekasno!

3. Ista narodnost. Mi bismo savjetovali svakoj Madžarici, da se uda za Madžara; Njemici, da se uda za Nijemca; Srpkinji, da se uda za Srbina; pa zato i savjetujemo, da se svaka Hrvatica uda za Hrvata.

Svaki narod ima svoju religioznost i svoje poštenje, koje mu je sveto; svoju krv, kojom se ponosi; svoju zemlju, koju ljubi; svoju povijest, kojom se diči; svoje junake, koji su ga proslavili i na čije mu se ime dižu grudi od ponosa; svoje rane, koje bole samo njega; svoje mane, koje samo on može razumjeti, podnijeti, oprostiti i zaboraviti; svoju narodnu dušu, koja živi svojim posebnim životom, i taj život može shvatiti samo srodna duša!

Za stranog čovjeka sva ta narodna svojstva mogu biti čak i odvratna, pa dok od toga okreće glavu, Hrvat je pun sreće. Kako može onda biti neki lijepi zajednički život muža i žene, koji se u tako bitnoj stvari ne slažu! Kako će biti odgajana djeca, kad jedno vuče na jednu, a drugo na drugu stranu! Kad jedno odgaja, da se nečim ponosi, a drugo upućuje, da se toga stidi! Takva su djeca kao u kakvom procjepu, i ta će duša uvijek u životu biti obilježena nekom nastranošću, a ponajviše mržnjom na sve druge, jer je tako odgajano od malih nogu! Narodno pjesništvo svakog naroda ima nekoliko pjesama u kojima se slavi kao narodna junakinja djevojka, koja nije htjela poći za tuđina. Tako na pr. poljska narodna pjesma slavi djevojku Vandu, koja je skočila radije u Vislu, nego da se uda za Nijemca!

Uzalud je govoriti: On mene poštiva, i ja njega! Takvim udajama hrvatski narod izumire i nestaje, a svako se živo biće bori za svoj opstanak i samoodržanje!

4. Tjelesno zdravlje. Razne su bolesti od kojih netko može bolovati:

a. Hereditarna je bolest ona, koja naslijeđem prelazi od roditelja na djecu. Te su bolesti obično strašne, bilo da su duševne bilo tjelesne, pa zato treba dobro paziti, nije li netko udaren tim strahovitim žigom naslijeđene bolesti. — b. Zarazne su bolesti strahovita plaća, kojima neobuzdana mladost nažalost plaća svoj dug kasnijem životu. c. Bolest može biti i stečena, bilo vlastitom krivnjom ili bez svoje krivnje.

Vidi se iz svega toga: Ljubav ne smije biti slijepa! Dobro treba otvoriti oči razuma, volje i vjere, pa se tek onda odlučiti, jer kad je jednom izrečena ženidbena privola i položena zakletva pred oltarom, tada se mora izdržati do konca! Zato se moli, odlučuj i biraj, dok imaš vremena!

Ljudsko srce teži za Bogom

Glasoviti francuski teolog i filozof Jos. Alfons *Gratry* (1805.-1872.) postao je godine 1863. profesorom na Sorboni, a 1867. članom francuske akademije. Taj je uvaženi pisac napisao u svom djelu („O spoznaji Boga", sv. II. str. 370.) ove riječi: „Cijelo moje biće žudi i teži za nečim, što je više i bolje od mene. I ta me težnja obuzima ne samo danas ili sutra, nego trajno. I ja ću uvijek težiti — i to neprestano — za nečim višim, što nadilazi svaku određenu mjeru. A to što nadilazi svaku određenu mjeru — to je neizmjerno!" To je isto *Homer* stavio u usta grčkom samodršcu Pisistratu (527. pr. Krista): da „svi ljudi

osjećaju u sebi težnju za Božanstvom". Povijest čovječanstva potvrđuje to isto do današnjega dana. Suvišno je to napose dokazivati ljudima, koji su čista srca i dobre volje. No nije suvišno ni njih sjetiti na izjave uvaženih predstavnika ljudske filozofske misli, koji na polju filozofije i znanosti svijetle jakim svijetlom i unose svečano raspoloženje i žuđeni mir u ljudske duše i onda, kad se okolo mogu čuti i glasovi, koji ne nose svijetlo nego donose tamu i mrak.

Evo izjave francuskog astronoma *Hipolita Fay-a* (1902): „Postoji još nešto drugo osim ovih zemaljskih stvari; postoji nešto osim našega tijela i ovih sjajnih zvijezda: *postoji duh, postoji misao.* A jer naš duh nije sam sebe stvorio — to mora da u svemiru postoji i neka viša inteligencija, od koje potječe i naša. I što je uzvišenija predodžba, koju čovjek sebi stvara o toj inteligenciji — tim se većma približuje istini. Mi se ne izlažemo pogibelji, da se prevarimo, ako u toj inteligenciji nazrijevamo Stvoritelja svih stvari, i ako njoj pripisujemo sve nebeske krasote, koje su nas potakle na ovo razmišljanje. Na taj smo način već potpuno pripravljeni, da shvatimo i priznamo onu staru formulu: Bog, svemogući Otac, stvoritelj je neba i zemlje!" (u djelu: „O postanku svijeta", Paris 1896, str. 3).

To su riječi uistinu dostojne učenjaka. One su u skladu s tisuću drugih svjedočanstava od ljudi svake struke, a napose prirodo-znanstvene.

Naš hrvatski pjesnik *Petar Preradović* nije bio nikakav naročit filozof, ali je bio bogodani pjesnik, čovjek pun intuicije i genijalnih misli. Kad u jednoj pjesmi („Zvijezde") zanesen ljepotom neba gleda pred svojim duhom svemir — ovako se izražava:

„Često u vas gledajući —
umu gledam u trag ući,
Onom *umu*, koj na vama,
s toliko še ras'ja plama!"

Uistinu: ovaj se savršeni red u svemiru ne da pojmiti bez jednoga mudrog i svemogućeg Stvoritelja. Silna je raznolikost u svijetu i svemiru, ali kroz nju probija jedinstvo i harmonija. Ona nas nuka na priznanje o opstanku Stvoritelja ove raznolikosti. Otud poznati *Kantov* zanos nad „zvjezdanim nebom" kao svjedokom svemogućeg Stvoritelja, isto kao nad „moralnim zakonom" kao drugim zahtjevom za opstojnošću Njegovom. („Zvjezdano nebo nad nama i moralni zakon u nama").

Mi to navodimo svojim čitateljima za potvrdu, da je njihov vjerski stav ispravan. Neka se ne daju pokolebati ni od koga; uz njih je istina. Svjetska se bezbožna mudrost okreće, mijenja, rastvara: što jedan danas naučava, to drugi sutra pobija. Bezbožna je nauka u stalnom traženju, tapanju u mraku, nesmirenosti i nezadovoljstvu. Daleko je od mira, za kojim svi ljudi čeznu... A to je u skladu s onom riječi sv. Pisma: Nema mira bezbožnicima, veli Gospodin! (Is 48,22).

Volta — vjernik

I ovaj je veliki učenjak bio i veliki vjernik i praktički katolik. Svi njegovi suvremenici složno potvrđuju, da je on uvijek otvoreno ispovijedao svoju vjeru i vjerno vršio vjerske dužnosti kroz cijeli svoj život. Kad je bio u najvećoj slavi, nije se stidio svog vjerskog uvjerenja, iako je doba enciklopedizma, kada je on živio, bilo jako zadojeno bezvjerskim duhom. Bio je veoma pobožan. Svaki je dan slušao svetu Misu, a o blagdanima bi se pričestio. Prigodom Tijelovske procesije okitio bi kuću i ulicu. Svaki je dan molio Krunicu. Ne samo to. Čitamo o njemu, da se nije stidio, iako je bio slavljen kao veliki učenjak, kroz više godina u svom rodnom mjestu, u župskoj crkvi sv. Damjana, ministrirati i poučavati djecu u katekizmu. Ali njegov se apostolski duh očituje još bolje u ova dva slučaja: Poznati talijanski pisac i rodoljub Silvio Pellico nam pripovijeda, da svoju čvrstu vjeru ima zahvaliti drugovanju s Voltom. Jednoga dana u razgovoru zapita ga Pellico, da li vjeruje i kako vjeruje. Na to mu Volta odgovori: „I mene su u mladosti mučile vjerske sumnje, ali iako sam živio u vijeku, kada je triumfirala filozofija, koja najviše dovodi do zdvojnosti — vazda mi se nametala opstojnost Stvoritelja. Kasnije htjedoh da bolje ispitam misao i nauke onih, koji su prezirali vjeru u ime znanosti, ali nisam ništa našao što bi opravdalo bezvjerje, što više, ako razum ne može poricati Boga, savjest mu ga još bolje očituje". Ali na to Pellico nadometne: „Dobro je, Vi velite, da niste bezvjerac, ali

ima ljudi, koji vjeruju u Boga, a ne vjeruju u Crkvu. Možda ste Vi blizu ovima?" „Varaš se", odgovori Volta. „Ja upirem pogled u Evanđelje i jednako kao u nebesa, vjerujem u sva otajstva naše svete vjere: Vjerujem u istočni grijeh, u utjelovljenje Sina Božjega, u otkupljenje, u križ kao jedinu nadu i spas čovječanstva".

Ovo nam sve pripovijeda sam Silvio Pellico, koji je kasnije bio zastranio, ali ozbiljnim razmišljanjima o svojim razgovorima s Voltom, pa njegovim primjerom i molitvom opet zadobio svoju vjeru.

Drugi slučaj također svjedoči o dubokom vjerskom osvjedočenju Volte, kao i o njegovom apostolskom žaru. Koncem godine 1814. Voltin domorodac, kanonik Ciceri pozvan je smrtnoj postelji neke odlične ličnosti, koju je nastojao nagovoriti, da primi svete Sakramente, ali bez uspjeha. Bolesnik je navodio imena nekih učenih ljudi, koji su se u ime znanosti udaljili od vjere; ali, kad mu svećenik uz ostale, spomene i ime velikog učenjaka Volte, koji je i dobar vjernik i praktičan katolik, bolesnik se začudi i reče svećeniku, da sumnja o vjerskoj iskrenosti tako velikog učenjaka. No, ako bi se uvjerio, da je taj veliki učenjak iskreni vjernik, tada bi se on obratio i primio svete Sakramente. Na to kanonik Ciceri upravi odmah pismo Volti u Milano, gdje je tada živio, prikaže mu slučaj, i brzo primi odgovor, 6. siječnja 1815., koji svećenik pokaže umirućem bolesniku i ovaj mirno umre pomiren s Bogom. Vrijedno je da ovdje iznesemo to značajno pismo:

„Ne znam, tko može sumnjati o mojoj iskrenosti i ustrajnosti u katoličkoj, apostolskoj i rimskoj vjeri u kojoj sam rođen i odgojen, i koju sam uvijek ispovijedao u srcu i javno. Istina je, nisam uvijek točno vršio dobra djela, kako je to dužan svaki kršćanin katolik. Okaljao sam dušu mnogim grijesima, ali po osobitoj Božjoj milosti, nisam se nikada, u koliko mi savjest kaže, ogriješio o vjeru. Ako su pak slučajno ovi moji grijesi i neurednosti dale kome povoda i prigode, da vidi u meni neko bezvjerstvo, u naknadu za to i za svaku dobru svrhu izjavljujem dotičnom i svakoj drugoj osobi, i spreman sam, da izjavim u svakoj prigodi i pod svaku cijenu, da sam uvijek držao i držim kao jedinu pravu i nepogrešivu, svetu katoličku vjeru u kojoj čvrsto odlučujem živjeti i umrijeti sa živim ufanjem u vječni život. Ovo uistinu priznajem kao vrhunaravni dar Božji, ali nisam propustio ni ljudskih sredstava, da se sve više učvrstim u vjeri, da odstranim bilo koju sumnju, koja bi mi se mogla pojaviti.

Pomno sam proučavao temelje naše svete vjere, ispitujući čitanjem bilo apologetskih, bilo protivničkih knjiga, razloge za i protiv. Iako čovjek dolazi do spoznaje jačih argumenata, po kojima se uvjerava, da nam i sam naravni razum prikazuje vjeru kao posve prihvatljivu i kao takvu, da svaki duh, koji nije iskvaren strastima i manama, svaki sređeni duh ne može, a da je ne prigrli i ljubi. Dao Bog, da ova izjava, koja se od mene traži, a koju ja vrlo rado dajem i dopuštam, da se pokaže kako i kome se hoće, jer „non erubesco Evangelium", od mene napisana i potpisana, donese barem malo dobroga ploda".

I ovo pismo jasno dokazuje stanovište Volte, te je posve u skladu s njegovom izjavom, napisanom u jednom znanstvenom djelu, a glasi ovako: „Nove spoznaje do kojih smo došli, i novi putevi, koje smo ostvarili, ne mogu stvoriti nikakvih krivih predrasuda proti staroj istini, ni zakrčiti već utrte staze, ni s njih nas skrenuti".

Svećenik u društvu

Napisao Kardinal Suhard, nadbiskup pariski

(Nastavak 13)

E g z o r c i z i r a t i

Kad se na svećenika u naše dane primijeni naslov egzorcista, vi spontano zamišljate, predraga naša braćo, sliku jedne sposobnosti, koja se nekad često vršila, a danas se jedva primjenjuje, osim u misijskim zemljama. Vršenje te vlasti nad dusima zla pridržao je doduše biskup vrlo malom broju ljudi i slučajeva. Pa ipak je tvrdnja Pontifikala izričita: „Exorcistam oportet abjicere daemones". Tom se nalogu ne smije čuditi kršćanin XX. stoljeća, kao što mu se nije čudio kršćanin u stoljećima žive vjere.

Brojni su tekstovi Svetog Pisma, koji potvrđuju, da je grijeh, počinjen na poticaj Zmije, učinio Adama i njegovo potomstvo ovisnima o demonu (Jo 8,34). Naš Gospodin naziva

ovoga „vladarom svijeta" (Jo 12,31; 14,30; 16,11; 1 Cor 2,6 itd). U to ime on nudi Kristu u pustinji sva kraljevstva zemlje „s njihovom moći i njihovom slavom", tvrdeći, „da su mu ona dana i da ih on može dati, kome hoće" (Luc 4,6). Krist nije pobijedio samo grijeh, nego i Sotonu (Rom 16,20). Život kršćanski nalaže, da čvrsti u vjeri odolijevamo protivniku, koji obilazi tražeći svoj plijen" (1 Petr 5,8-9).

Bilo bi isto tako suvišno množiti citate kao i povlačiti iz njih kriv zaključak: onaj o „manihejskom dualizmu". Zloduh nije jednak Bogu. On je njegovo stvorenje i dobio je od njega samo dopuštenje, da kuša slobodnog čovjeka. No budući da je on „lukav" (Gen, 3,1), on zna uzeti najraznolikije i najprikladnije oblike. Oblici, u koje se zaodijeva u naše vrijeme razuma i iznašašća, suptilni su. On više ne mari za slike, kao nekoć u jednostavnija vremena. On se ušuljava na prag aktivne misli i u pokret ruke, koja nešto uzima i oblikuje. Naraštaju tehničara i naturalista otpali anđeo pokazuje lice inteligencije, kulture, napretka. Svijetu, koji se ujedinjuje, on obećaje jedinstvo, što vrlo malo sliči onom jedinstvu, koje nam Krist oporučno predlaže u svojoj svećeničkoj molitvi (Jo 17).

Vječna napast uzima danas dva glavna oblika.

Odbijanje Boga

Oblik odbijanja Boga najteži je, ali se lako može otkriti, čak i u zakrabuljenim oblicima. On je star kao i čovječanstvo. On nastavlja Luciferovo odbijanje da služi i naivno samozadovoljstvo Adamovo. Prepoznajemo u tom usput Prometejev pothvat i, malo bliže nama po vremenu, mit o Faustu: svemir se zatvara, čovjek je uvjeren, da je sam sebi dosta. Autonomija vremenitog društva, opravdana, ako ne uskraćuje otvoriti sebe milosti, postaje blasfemijom i anarhijom, kad se pretvori u ljubomornu autarhiju.

Taj zaključak nije teoretski. Golemi kolektivni napor čovječanstva, da udesi položaj čovjeka i da napuči sretnu zemlju, raspolaže odjednom, a da nije imao ni vremena razmisliti o tome, čudesnim sredstvima pronašašća i posjedovanja, nesamo svemira, nego i samog čovječjeg subjekta. Mogućnost novih bioloških i psiholoških postupaka, da djeluju na duhovne sposobnosti u njihovoj biti, pruža učenjacima i vodičima ljudi napast, da stvore bez Boga novog Adama.

To će biti jedna od velikih misija svećenstva u naše doba, — doba, što ga u isti mah prožimaju zanos čovjeka „homo faber" i nauke očaja, — da očuva društvo od poganskog optimizma natčovjeka ili od isto tako razornog pesimizma. Njegovo posredovanje s obzirom na to vremenito uzeto kao svrha, bit će u tom, da potsjeća u vrijeme i nevrijeme, da je ono samo stepenica prema vječnosti, i vrlo nizak stupanj bića. Svećenik će pratiti pozornom simpatijom razvoj materijalne tehnike i znanstveno poznavanje čovjeka, individualnog ili socijalnog, da svijet ne postane nikada mravinjakom robova, makar i zasićenih, nad čijim bi životom vladala manjina svemogućih tehničara. Po svojoj povučenosti svećenik će biti prvi radnik na tome, da ponizni staleži budu uzdignuti i da maleni ljudi budu nezavisni.

Naturalizacija kršćanstva

Ali svećenstvo ne će primijeniti moć egzorcizma samo na bezbožne mistike. Ono mora pročistiti i samo nastojanje kršćana, da preobraze i produhove svemir. Jer i u taj zadatak, koji je, recimo to ponovno, za katolike teška dužnost, može se uvući podmukla opasnost.

Vječna je namjera Božja doduše svakako, prema učenju svetog Pavla, „ujediniti sve stvari u Isusu Kristu (Eph 1,10), „prvijencu svega stvorenoga" (Col 1,15), „u komu sve postoji" (Col 1,20). Crkva nije suzila opsežnost ovog programa. No treba da se dobro razumijemo o cilju te opće posvete. Njoj nije svrha, da deificira čovječanske vrednote radi njih samih. To ne bi više bilo kršćanstvo, nego panteizam: Bog imanentan u stvarima, a one, prema tome, same sebi dosta. Bez sumnje, crkveni Oci to često ponavljaju: „Bog se učinio čovjekom, da čovjek postane Bogom". No ako je Riječ uzela našu put, to je zato, da nju povuče za sobom u svom uskrsnuću sve do „društva Božjega" (1 Jo 1,3). Oci često ističu taj dvostruki pokret Utjelovljenja Riječi. Ona silazi, uzima na sebe našu ljudsku narav i s njom, u njoj, čini sebe solidarnim sa svim stvorenjima. Ali nato se uspinje natrag svom Ocu, sa čitavim čovječanstvom, vukući na neki način za sobom na tom povratku čitav stvoreni svemir. Ako ne bi pazili, neki bi se kršćani zaustavili samo na prvome momentu Utjelovljenja: preobraženje svih profanih realnosti samim silaskom Kristovim na zemlju. No vidi se, kakvoj bi se opasnosti izvrgnuli, ako bi se tako zaustavili tek na pola puta:

opasnosti, da diviniziraju zemaljski položaj i da tako svedu misterij kršćanstva na zaključan humanizam. Bez sumnje, većina ih ne bi išla sve do te idolopokloničke glorifikacije zemaljskih vrednota. Ali bi i dalje ostala opasnost, da se previše vežu uz njih i da izvrćući legitimni poredak uzmu njih za cilj, a ne za sredstvo.

Obraćanje humanizma

To zavođenje, koje očito potječe od Napasnika, pratit će kršćanina na svakom koraku. Često će biti u opasnosti, da sebe upropasti samim onim činom, kojim hoće da spasava. U taj će čas posredovati svećenik. Njegova će specifična uloga biti, da procijedi inspiraciju čovjeka, tvorca i preobrazitelja svemira, da pročisti njegovo nastojanje od svake oholosti i požude.

On će bez prestanka podsjećati i na to, da vremenite realnosti, ako i jesu autentične vrednote, jer potječu od Boga, koji je „vidio da su dobre" (Gen 1, 31) i jer ih je otkupio Krist, ipak ostaju ono, što jesu, to jest elementarne i prolazne. One nemaju čime bi utažile beskrajnu žeđ čovjeka, učinjena nadnaravnim. A nadasve će ih svećenik smjestiti u njihovu konkretnu egzistenciju : u kontekst grijeha. U svakom čovjeku, kojega obrađuje milost Otkupljenja, ima dva čovjeka, koji se bore međusobno : „stari čovjek" i „novi čovjek" (Col 3, 9-10; cf. Rom 7). U svakom času svatko ima mogućnost, da bude jedno ili drugo. Žalosna je to posljedica podjele, koju je grijeh unio u svijet. I to zato, što je čovječje biće bitno „dvogubo", sposobno i za grijeh i za milost, tako da je i svijet, prema njegovoj slici, „dvovrijedan" (ambivalentan, cf. A. de Soras, *Neutralité et laicisme*, p. 121 i sl.), sposoban za propast ili za otkupljenje. U svakom času njegova postojanja o svemir se bore natčovječne borbe : on će pripasti i nalikovati onome, tko ga uzme.

To je dvostruko tragičan predmet borbe u času, kada je čudesni razmah tehnike na putu, da izgradi nov svijet. Riziko nije ograničen. On je opći · sve izgubiti ili sve spasti. Sudbina je svijeta doslovno u rukama kršćana. Ali još više je u rukama svećenika, jer će on po njima to skupno nastajanje riješiti njegove dvoznačnosti.

Kao egzorcist znat će svećenik vršiti „razabiranje duhova", „okušati sve stvari i zadržati ono, što je dobro" (1 Thess 5, 21), ostaviti Sotoni ono, što je Sotonino, a Kristu ono, što je On otkupio. Zato što on ima po svojoj misiji i po staleškoj milosti „moć nad nečistim duhovima" (Marc 6, 7), on će znati predosjetiti i razoružati tajne želje i zavjere, koje bi htjele bez prestanka preinačivati Evanđelje u neki interesirani mesijanizam.

Spas po Križu

Veliki je zadatak svećenstva, da podsjeća na to, da je svijet griješan i da treba otkupljenje. On nije i ne može biti predmet posvete i rekapitulacije, koja bi bila direktna i kao sama od sebe. Ne radi se dakle o tom, da se vremenite vrednote usavrše i raširе time, što se kristijaniziraju. Treba ih također očistiti, osloboditi ih od zla, upraviti ih prema vječnim vrednotama i ovima ih otvoriti. Treba ih podrediti Ljubavi, toj jedinoj stvarnosti, „koja ne će nikada proći" (1 Cor 13, 8), jer po njoj sveti Ivan definira božansko Biće : „Bog je Ljubav" (Jo 4, 8).

Stoga se vremenito društvo ne će spasiti osim obraćenjem. Jedini njen put bit će „bolni put", onaj kojima je išao Krist, onaj što vodi Križu. Vrhovni spasiteljski čin, koji jedini usavršava i preobrazuje društvo, jest Žrtva na Kalvariji. A u vremenima nakon te Žrtve, to je Žrtva Mise.

Ali Križ, koji spasava, to je i naš Križ, onaj, što ga nosimo s Kristom. Nema spasenja za vremenito bez askeze, bez pokore. Nema života bez mrtvenja. Eto to je ono veliko podsjećanje i glavni zadatak selekcije - za primanje ili za isključenje - što ga svećenik ispunjava u društvu. Izopćujući „starog čovjeka" i dižući iz dubina duše vječnu mladost i krštenički sjaj „novoga čovjeka", svećenik je tvorac najbitnijega jedinstva i buditelj višega čovječanstva.

On je na zemlji najbolji saveznik Božji i najbolji građanin čovječjeg društva, zato što je protivnik i pobjednik „čovjeka neprijatelja".

Blagoslivljati

Kao što ste se mogli uvjeriti, predraga naša braćo, obred krštenja odrasla čovjeka (1) počinje nizom egzorcizama. Ali to je samo prvi odsjek. Pošto je otjerao duha zla, svećenik blagoslivlje novoga kršćanina i poziva ga, da uđe u Crkvu: „Uđi u Crkvu Božju, da primiš od našega Gospodina Isusa Krista nebeski blagoslov. . ." (Obrednik za krštenje odraslih).

(1) A i novorođenčeta, jer iako ono nije počinilo *aktuelnoga grijeha*, ono je na neki način pod vlašću Sotone, sve dok mu se ne izbriše istočna ljaga.

Tako — ali razumije se u posve analognom smislu, — i „krštenje" društva traži u svom prvom odsjeku neku vrst „egzorcizma". Jer i ono je, po riječima svetog Pavla, „podvrgnuto ispraznosti, rob pokvarenosti" (Rom 8, 20-21). Ono čeka „povratak u milost", pomirbu, blagoslov. A svećenik ima vlast, da dade taj blagoslov.

Bez sumnje, ta se vlast ovdje razumijeva u proširenom smislu i nadilazi očito područje liturgijskoga gesta i riječi. No u isti mah ona ih autentično produžuje i otkriva njihovo duboko značenje, koje je u mislima naših suvremenika tako često svedeno u neki isprazni ritualizam. A to biva zato, što se zaboravlja uloga „Sakramentala" u posvetnoj akciji Crkve (2).

Službenik Obrednika

Dakle, kada biskup preporučuje novom svećeniku, da blagoslivlje - *sacerdotem oportet benedicere* -, on se poziva na funkciju, koja se bez prestanka spominje u Starom i Novom Zavjetu. Taj blagoslov, to jest ta riječ i ti gesti, što zazivaju sklonost Božju prema jednoj osobi ili stvari, pridržan je već od ustanovljenja svećeništva samo svećenicima Starog, pa onda Novog Zavjeta (3).

A razlog je tome označen u Pontifikalu: samo njihove posvećene ruke mogu blagoslivljati (4).

(2) „U času kad je Riječ postala tijelom, božanska je snaga bila na neki način prenesena u krilo materijalnog svemira, da ga obnovi, preobrazi, posveti. Ne samo tjelesna narav Kristova, nego i čitava materijalna narav bila je uzeta u obzir za učešće u dotad nečuvenom dostojanstvu. Jer ako je u Utjelovljenju Kristovu tijelo, u sakramentima su drugi materijalni elementi, rudne, biljne ili čovječje vrsti: voda, kruh i vino, ulje, naši tjelesni čini i naše čovječje riječi, koje postaju oruđem Duha Božjega. Odsele će se moći kazati, da se zemlja, koja je dosad čovjeku davala samo život i tjelesnu hranu, pokazuje u sakramentima kao opskrbnik njegova duhovnog života i njegove duhovne hrane." (Journet, *La Hiérarchie apostolique*, p. 121).

(3) Moć blagoslivljanja pripada samo Bogu. On sam blagoslivlje sve stvoreno (Gen 1, 22-23), zatim Nou, itd. Ali on već vrlo rano ustupa tu moć ljudima: ponajprije ocima obitelji i kraljevima, ali doskora samo svećenstvu. Cf. Num 23, 27.

Evanđelje nam donosi više Isusovih blagoslova za neke osobe i stvari: djeca (Matth 19, 13-15), Apostoli (Luc 24, 50), kruh i ribe (Matth 14, 19), itd. Krist daje svojim učenicima tu moć, da gestima izazivlju božanske učinke (Matth 10, 12-13). Već u Djelima Apostolskim vidimo, da se Crkva služi tom moći.

„Po mišljenju Otaca, moć blagoslivljanja jedno je s moću i mandatom, što ga ima Crkva, da posvećuje svijet . . . Crkva svojata za sebe tu moć kao povlasticu svog svećenstva . . . *Apostolske Konstitucije* zabranjuju svjetovnjacima blagoslivljati . . . Svećenik je službenik Božji i po svećeničkom blagoslovu silazi sama dobrohotnost Božja." (P. Beillevert, „Catholicisme", članak Bénédiction, col. 1406).

(4) „Da sve, što one blagoslove, bude blagoslovljeno, da sve, što one posvete, bude posvećeno i sveto, u ime Gospodina Našega Isusa Krista" (Pontifikal).

„Cum Sacerdotes consecrentur ut sint praecipui Christi ministri et dispensatores Mysteriorum Dei; ac praeterea, cum per benedictiones dispensentur gratiae et dona Dei, merito Ecclesia adnexuit Ordini Presbyteratus munus benedicendi, ita ut soli Sacerdotes sint ministri benedictionum: quare, cum ordinatur Sacerdos ejusque manus consecrantur, sic ei dicitur ab Episcopo consecrante: *Ut quaecumque benedixerint, benedicantur*". (Catalamus, Pontificale Romanum).

IZ BISKUPSKE KANCELARIJE

Broj : 927 - 1953
Predmet : † Josip Jozić

U četvrtak 25. VI. 1953. preminuo je okrijepljen sv. Sakramentima umirućih u Novim Banovcima umirovljeni svećenik naše biskupije vlč. g. Josip Jozić, u 68. godini života i 42. godini misništva.

Poziva se svećenstvo biskupije, da za dušu pokojnog brata izvoli odslužiti jednu tihu sv. Misu.

Đakovo, 8. VII. 1953.

† Stjepan
nasl. biskup

Broj : 1036 - 1953
Predmet : † Antun Schmidt

U ponedjeljak 20. VII. 1953. preminuo je okrijepljen sv. Sakramentima umirućih u Đakovu umirovljeni svećenik naše biskupije i profesor preč. g. Antun Schmidt, u 82. godini života i 59. godini misništva.

Poziva se svećenstvo biskupije, da za dušu pokojnog brata izvoli odslužiti jednu tihu sv. Misu.

Đakovo, 21. VII. 1923.

† Stjepan
nasl. biskup

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 400 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Gradske tiskare u Đakovu